

ĐỀ THAM KHẢO THI VÀO 10 – ĐỀ SỐ 2**MÔN: NGỮ VĂN – TP. HỒ CHÍ MINH NĂM 2025****Thời gian làm bài: 90 phút****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****PHẦN ĐỌC HIỂU (4.0 điểm)***Cho ngữ liệu sau đọc và trả lời câu hỏi:***BÀI CA ĐÊM VƯỢT LỘ**

(Anh Ngọc)

Ngồi lại đây trước lúc vượt qua đường
 Trong ánh chiều một ngày hè sắp tắt
 Đứng sốt ruột vì đường còn bóng giặc
 Cứ yên lòng đêm nay ta sẽ qua

Đêm râm ran tiếng bọn địch rất gần
 Vòng tay mở ôm choàng vai bè bạn
 Giọt mồ hôi cứ se dần thanh thân
 Đêm dịu dàng nép trán tỏa bình yên

Hãy nghe chiều nhẹ xuống trong lòng ta
 Với xao xác bầy chim bay về tổ
 Trong đáy mắt những người chờ vượt lộ
 Ngôi sao chiều đã mọc phía quê hương

Ngồi lại đây trong nỗi nhớ niềm quên
 Bao giấc mơ của một thời đánh giặc
 Chỉ còn lại một giấc mơ duy nhất
 Những bàn chân bật dậy vượt qua đường.

Ngồi lại đây trên cỏ ướt hơi sương
 Giọt nắng cuối cùng lung linh hình nốt nhạc
 Nhìn môi bạn gọi thầm lên tiếng hát
 Một giọng trầm giao cảm dọc hành quân

(Anh Ngọc, *Gửi lại thời gian*, NXB Văn học, 2008)**Câu 1 (0.5 điểm):** Xác định thể thơ của tác phẩm.**Câu 2 (0.5 điểm):** Xác định nhân vật trữ tình và cảm xúc chủ đạo của bài thơ**Câu 3 (1.0 điểm):** Khổ thơ thứ nhất cho độc giả biết điều gì về nhân vật trữ tình? Cảm xúc của nhân vật trữ tình được thể hiện như thế nào?

Câu 4 (1.0 điểm): Phân tích một số từ ngữ, biện pháp tu từ diễn tả cảm xúc trong tâm hồn người lính khi ngồi chờ vượt đường trong đêm.

Câu 5 (1.0 điểm): Xác định chủ đề và bức thông điệp của bài thơ. Và cho biết bài thơ đã khơi gợi trong em tình cảm gì về người lính, quê hương đất nước?

PHẦN VIẾT (6.0 điểm)

Câu 1 (2.0 điểm) Viết đoạn nghị luận (150 chữ) về vẻ đẹp của khổ thơ sau:

Ngồi lại đây trong nỗi nhớ niềm quên

Bao giấc mơ của một thời đánh giặc

Chỉ còn lại một giấc mơ duy nhất

Những bàn chân bật dậy vượt qua đường

Câu 2 (4.0 điểm) Viết bài luận (400 – 500 chữ) thể hiện suy nghĩ của em về ý kiến sau:

“...Món ăn tinh thần có ở khắp mọi nơi, ví dụ như đọc sách cũng là một cách hay. Mỗi cuốn sách được viết bởi tâm hồn vĩ đại đều là món ăn giúp gột rửa và bồi đắp tâm hồn chúng ta, chúng đã sớm trở thành kim chỉ nam cho các thế hệ sau, và chúng ta có thể lựa chọn bất cứ cuốn sách nào mình muốn. Những cuốn sách vĩ đại chính là cây trí tuệ vĩ đại, là cây tâm hồn vĩ đại, qua đó chúng ta sẽ được nhào nặn lại, học cách khiêm tốn và trở nên khôn ngoan.”

(38 lá thư Rockefeller gửi cho con trai, NXB Hồng Đức, 2023)

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT**THỰC HIỆN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****PHẦN I. ĐỌC HIỂU (4.0 điểm)****Câu 1.**

Xác định thể thơ của tác phẩm.

Phương pháp:

Dựa vào đặc trưng thể loại

Lời giải chi tiết:

Thể thơ 8 chữ

Câu 2.

Xác định nhân vật trữ tình và cảm xúc chủ đạo của bài thơ

Phương pháp:

Đọc kĩ bài thơ, xác định nhân vật trữ tình và cảm xúc chủ đạo

Lời giải chi tiết:

- Nhân vật trữ tình: người lính phục kích giặc trong đêm.
- Cảm xúc chủ đạo: bình yên, đạt dào cảm xúc khi ngắm nhìn quê hương và tin vào ngày mai.

Câu 3.

Khổ thơ thứ nhất cho độc giả biết điều gì về nhân vật trữ tình? Cảm xúc của nhân vật trữ tình được thể hiện như thế nào?

Phương pháp:

Đọc kĩ khổ 1, chú ý các từ ngữ miêu tả nhân vật trữ tình

Lời giải chi tiết:

- Khổ 1 là cảnh, không gian, thời gian bộc lộ cảm xúc:
- + Bên vệ đường trong một chiều hè, cuối ngày.
- + Nhiệm vụ: Chờ vượt đường.

- Cảm xúc: Nóng lòng để thực hiện nhiệm vụ.

Đừng sốt ruột vì đường còn bóng giặc.

Cứ yên lòng đêm nay ta sẽ qua.

=> Tự nhủ lòng mình: kiên nhẫn chờ đợi, đêm nay sẽ hoàn thành nhiệm vụ

=> Cảm xúc của nhân vật trữ tình được bộc lộ trực tiếp qua từ ngữ giản dị.

Câu 4.

Phân tích một số từ ngữ, biện pháp tu từ diễn tả cảm xúc trong tâm hồn người lính khi ngồi chờ vượt đường trong đêm.

Phương pháp:

Xác định các từ ngữ, biện pháp tu từ thể hiện cảm xúc người lính

Lời giải chi tiết:

- Khi chiều buông:

+ *Hãy nghe chiều nhẹ xuống trong lòng ta.*

Với xao xác bầy chim bay về tổ.

=> Nghệ thuật ẩn dụ chuyển đổi cảm giác, từ láy gợi tả bước đi của thời gian những chuyển biến của cảnh vật vang động vào tâm hồn người lính: chiều xuống, hoàng hôn dần buông, những cánh chim về tổ ấm của mình.

+ *Trong đáy mắt những người chờ vượt lộ.*

Ngôi sao chiều đã mọc phía quê hương.

=> Hình ảnh ẩn dụ Ngôi sao chiều đã mọc phía quê hương diễn tả nỗi nhớ nhà nhớ quê của người lính, chờ vượt lộ, lòng hướng về quê nhà.

- Khi đêm xuống:

+ Ngắm nhìn sương, gọi thầm tên bạn và ngân nga hát (diễn trong tâm tưởng)

+ Lắng nghe tín hiệu ở chiến trường (tiếng giặc).

=> Những xao động, xúc cảm về thiên nhiên, quê hương, đất nước và bè bạn trong khi làm nhiệm vụ đã thể hiện vẻ đẹp tâm hồn người lính...

Câu 5.

Xác định chủ đề và bức thông điệp của bài thơ. Và cho biết bài thơ đã khơi gợi trong em tình cảm gì về người lính, quê hương đất nước?

Phương pháp:

Từ nội dung xác định chủ đề và thông điệp phù hợp

Lời giải chi tiết:

- Bức thông điệp:

+ Cảm nhận vẻ đẹp của quê hương đất nước, nghĩ về bạn bè, quê hương luôn khiến lòng mình thanh thản.

+ Tình yêu quê hương, con người, đất nước sẽ là động lực để người lính chiến đấu, vượt qua muôn ngàn thử thách.

- Bài thơ khơi gợi trong tình cảm: tình yêu quê hương, biết ơn những người lính

- Chủ đề: tình yêu quê hương đất nước, vẻ đẹp tâm hồn người lính.

PHẦN VIẾT (6.0 điểm)**Câu 1.**

Viết đoạn nghị luận (150 chữ) về vẻ đẹp của khổ thơ sau:

Ngồi lại đây trong nỗi nhớ niền quê

Bao giấc mơ của một thời đánh giặc

Chỉ còn lại một giấc mơ duy nhất

Những bàn chân bật dậy vượt qua đường

Phương pháp:

Vận dụng đặc trưng thể thơ tám chữ để phân tích

Vận dụng kĩ năng lập luận, phân tích

Lời giải chi tiết:

Những xao động, xúc cảm đẹp trong tâm hồn người lính:

- Nhớ về bao ước mơ, khao khát của tuổi trẻ.

- Ước mơ mãnh liệt nhất là tình yêu đất nước sẽ tạo nên sức mạnh để người lính chiến đấu (nghệ thuật hoán dụ, động từ thể hiện sức mạnh, sức trẻ quật cường...)

Câu 2.

Viết bài luận (400 – 500 chữ) thể hiện suy nghĩ của em về ý kiến sau:

“...Món ăn tinh thần có ở khắp mọi nơi, ví dụ như đọc sách cũng là một cách hay. Mỗi cuốn sách được viết bởi tâm hồn vĩ đại đều là món ăn giúp gạt rửa và bồi đắp tâm hồn chúng ta, chúng đã sớm trở thành kim chỉ nam cho các thế hệ sau, và chúng ta có thể lựa chọn bất cứ cuốn sách nào mình muốn. Những cuốn sách vĩ đại chính là cây trí tuệ vĩ đại, là cây tâm hồn vĩ đại, qua đó chúng ta sẽ được nhào nặn lại, học cách khiêm tốn và trở nên khôn ngoan.”

(38 lá thư Rockefeller gửi cho con trai, NXB Hồng Đức, 2023)

Phương pháp:

1. Mở bài

- Nêu vấn đề nghị luận: đọc sách giúp nuôi dưỡng tâm hồn
- Tầm quan trọng của vấn đề

2. Thân bài

* Làm rõ cách hiểu về ý kiến:

- Đọc sách để nuôi dưỡng tâm hồn.
 - Sách là cây trí tuệ vĩ đại, là cây tâm hồn vĩ đại dạy ta biết sống.
- => Tầm quan trọng của việc nuôi dưỡng tâm hồn qua đọc sách.

* Biểu hiện ở thực tế cuộc sống:

- Một số người chưa chú ý nuôi dưỡng tâm hồn thiếu động lực sống, dễ bị cuốn vào vòng xoáy vật chất, không nhận thức được các trị tinh thần của cuộc sống.
- Một số không biết cách nuôi dưỡng tâm hồn.
- Người biết đọc sách để nuôi dưỡng tâm hồn ...

=> Phân tích nguyên nhân, lí do, hệ quả/hậu quả ...

* Cái nhìn cá nhân về vấn đề

3. Kết bài

- Khẳng định vai trò việc nuôi dưỡng tâm hồn
- Nhận thức của cá nhân về vấn đề; đề xuất giải pháp của cá nhân

Lời giải chi tiết:

Sách từ lâu đã trở thành một phần không thể thiếu trong cuộc sống con người, không chỉ là nguồn tri thức vô tận mà còn là món ăn tinh thần giúp nuôi dưỡng tâm hồn. Nhận định: "Món ăn tinh thần có ở khắp mọi nơi, ví dụ như đọc sách cũng là một cách hay. Mỗi cuốn sách được viết bởi tâm hồn vĩ đại đều là món ăn giúp gột rửa và bồi đắp tâm hồn chúng ta..." đã khẳng định vai trò quan trọng của sách trong việc hình thành nhân cách và phát triển trí tuệ con người. Thực tế cho thấy, sách không chỉ là kim chỉ nam cho cuộc đời mà còn giúp con người trở nên khiêm tốn và khôn ngoan hơn.

Trước hết, sách là kho tàng tri thức vô tận của nhân loại. Những cuốn sách vĩ đại chứa đựng những tinh hoa của thế giới, giúp con người tiếp cận với những tư tưởng, phát minh, triết lý và giá trị đạo đức mà các thế hệ đi trước đã dày công xây dựng. Đọc sách không chỉ giúp ta mở mang kiến thức mà còn giúp ta hiểu rõ hơn về bản thân và thế giới xung quanh. Một cuốn sách hay có thể thay đổi hoàn toàn tư duy của một người, giúp họ nhìn nhận cuộc sống một cách sâu sắc và toàn diện hơn.

Không chỉ vậy, sách còn là phương tiện giúp gột rửa và bồi đắp tâm hồn con người. Những câu chuyện, bài học trong sách không chỉ mang đến sự giải trí mà còn giúp ta chiêm nghiệm về cuộc sống, hiểu rõ hơn về giá trị của lòng nhân ái, sự vị tha và đạo đức. Đọc sách giúp con người trở nên tinh tế hơn trong cách ứng xử, biết yêu thương và trân trọng những giá trị tốt đẹp trong cuộc sống. Những cuốn sách như "Nhà giả kim" của Paulo Coelho, "Đắc nhân tâm" của Dale Carnegie hay "Không gia đình" của Hector Malot đã giúp biết bao thế hệ tìm thấy ý nghĩa cuộc đời và hướng đến những giá trị nhân văn cao đẹp.

Bên cạnh đó, đọc sách còn dạy con người cách khiêm tốn và trở nên khôn ngoan hơn. Một người càng đọc nhiều sách sẽ càng nhận ra sự nhỏ bé của bản thân trước biển tri thức bao la, từ đó nuôi dưỡng đức tính khiêm nhường, luôn biết học hỏi và không ngừng hoàn thiện chính mình. Như triết gia Socrates từng nói: "Tôi chỉ biết rằng tôi không biết gì cả", câu nói này thể hiện tinh thần ham học hỏi và không ngừng tìm kiếm tri thức của những con người vĩ đại.

Tuy nhiên, không phải cuốn sách nào cũng mang lại giá trị tốt đẹp. Giữa vô số đầu sách trên thị trường, việc chọn lựa những cuốn sách có nội dung lành mạnh, giàu giá trị nhân văn là vô cùng quan trọng. Đọc sách không chỉ là tiếp nhận tri thức mà còn là cách ta tự rèn luyện tư duy, đạo đức và lối sống. Vì vậy, mỗi người cần hình thành thói quen đọc sách và biết cách chọn lọc những cuốn sách phù hợp để làm giàu cho tâm hồn mình.

Tóm lại, sách là món ăn tinh thần quý giá giúp con người mở rộng tri thức, bồi dưỡng tâm hồn và hoàn thiện nhân cách. Những cuốn sách vĩ đại không chỉ là kho tàng tri thức mà còn là kim chỉ nam soi sáng con đường chúng ta đi. Vì vậy, hãy biến việc đọc sách trở thành một thói quen không thể thiếu, bởi đó chính là chìa khóa giúp chúng ta trở nên khôn ngoan và nhân văn hơn trong cuộc sống.